

MAAISEL LEVEREN AAN DE BOER

[PILOT] Organisch (rest)Materiaal Als Bodemmateriaal (OMAB) in Overijssel

TOEPASSING

Bodemverbetering: Bokashi en (Bioterra) compost

WAAR

Zes locaties in het Vechtdal (Overijssel)

KETENPARTNERS

- Gemeenten Dalfsen, Ommen en Hardenberg
- Waterschap Drents Overijsselse Delta
- Waterschap Vechtstromen
- Agrariërs (Agrarische Natuur Vereniging De Ommer Marke)
- Provincie Overijssel
- Eurofins-Agro
- Lumbricus
- Zoetwatervoorziening Oost-Nederland

DOORLOOPTIJD PILOT

2016-2021

WELK TYPE MAAISEL

Bermmaaisel en slootmaaisel

HOEVEEL MAAISEL

In totaal 8 kuilen met 75 m³ Bokashi (op 4 locaties) en 3 hopen met 75 m³ Bioterra compost (op 2 locaties)

WIE LEVEREN HET MAAISEL

Deelnemende gemeenten en waterschappen

AFNEMER(S)

Deelnemende agrariërs (op eigen terrein)

“Een structureel en duurzaam systeem, waarbij organisch materiaal rechtstreeks aan de boer wordt geleverd voor bodemverbetering, met zo min mogelijk tussenstappen.”
Als dat lukt, is de pilot OMAB geslaagd, volgens projectleider Anet Bovendeert van de Agrarische Natuur Vereniging De Ommer Marke.

“De OMAB pilot komt voort uit een boereninitiatief”, vertelt Anet Bovendeert. “In 2015 zijn we op verzoek van agrariërs een proef gestart met twee kuilen om Bokashi te maken met maaisel uit de omgeving. Maar al kwam daar een mooi product uit, veel vragen over bodemkundige, juridische, logistieke en financiële aspecten bleven onbeantwoord. Daarom is de pilot OMAB opgezet. Daarin wordt ook het composteren met Bioterra meegenomen. In de pilot werken boeren nauw samen met terreinbeheerders: niet door simpelweg een economisch contract met elkaar te sluiten, maar door

echt samen op zoek te gaan naar meerwaarde. Inmiddels sluiten er steeds meer partijen bij de pilot aan, waaronder ook landelijke organisaties. Er is veel belangstelling!”

Onderzoek

Bovendeert vervolgt: “We willen met de pilot onderzoeken hoe we van maaisel een goede bodemverbeteraar kunnen maken, passend bij een bepaald type bodem. Vaak wordt gedacht: hoe meer organisch materiaal ik toevoeg, hoe beter. Dat verschilt echter per situatie. Je moet de bodemverbeteraar produceren die de bodem op dat specifieke perceel nodig heeft. We willen weten welk soort maaisel voor welke situatie geschikt is, welke toevoegingen en bewerkingen er nodig zijn, welke risico's er zijn en wat de meerwaarde voor de bodem is. Daarom gaat de pilot gepaard met onderzoek: naar de kwaliteit van het maaisel en het bewerkte product, en naar de effecten op de gewasopbrengst en de ontvangende bodem. Denk daarbij onder meer aan de waterkwaliteit en het waterbergend vermogen. Verder willen we weten hoe we de processen in de keten van maaien tot bodemverbetering structureel kunnen organiseren. Hoe gaat het met de regelgeving, het vervoer en de kosten en de baten?”
 Juist door de samenwerking van waterschappen, gemeenten, agrariërs en de provincie hopen we tot richtlijnen te komen voor een optimaal gebruik van organisch (rest) materiaal voor de bodem.”

Kennisoverdracht

“We besteden veel aandacht aan kennisoverdracht! Mensen moeten weten dat dit gewoon een goed initiatief is met een hoog win-win gehalte. Bodemverbetering door op een goede manier het organisch stof gehalte in de bodem te verhogen, levert veel positieve effecten op. Deze boodschap moeten we nog echt tussen de oren zien te krijgen van veel agrariërs, terreinbeheerders, bewoners, bestuurders en politici. Met deze pilot geven we een voorbeeld en handvaten voor de praktijk.”

“Landelijk brengen we onze resultaten in via het onderzoeksprogramma Lumbricus. Hierdoor kunnen onze gegevens daadwerkelijk bijdragen aan aanpassingen van het beleid. Als uit analyses bevestigd wordt dat het gehalte aan zware metalen structureel ver onder de norm blijft, kan daar in het beleid soepeler mee worden omgegaan. Iets dergelijks geldt ook voor nutriënten als stikstof en fosfaat. Als we kunnen aantonen dat de gehalten hieraan laag zijn, zou de aanvoer van organisch materiaal minder hoeven mee te tellen in de mestboekhouding.”

Bijna niets mag

Ondanks alle enthousiasme, zijn er voor het toepassen van maaisel voor bodemverbetering nog de nodige belemmeringen. Bovendeert: “In de eerste plaats werkt de regelgeving remmend, bijvoorbeeld wat betreft het toepassen van Bokashi op het eigen terrein en wat betreft de afstand waarover het materiaal mag worden vervoerd. Het lijkt wel alsof er bijna niets mag. Daarom vind ik het belangrijk dat we in het programma Circulair Terreinbeheer een vuist maken om regels onder bepaalde voorwaarden aan te passen.”

“In het programma Circulair Terreinbeheer kunnen we een vuist maken om kansen te creëren.”

“Maar ook de concurrentie tussen het gebruik van maaisel voor bodemverbetering en voor biobased producten is een aandachtspunt. Er is nu eenmaal niet genoeg materiaal voor iedereen. Samen moeten we afspreken welke kwaliteit maaisel voor welk doel nodig is. En daarbij moet niet alleen gekeken worden naar economisch gewin op de korte termijn, maar ook naar het langetermijnbelang van bodemverbetering. De kwaliteit van de bodem is in bijna 40 jaar achteruit gehold en er is een lange adem voor nodig om die te herstellen. En wat is er logischer en duurzamer om daarvoor organisch materiaal uit de direct omgeving te gebruiken?” ∞

